

Bestuurlijke Netwerkkarten Crisisbeheersing

Netwerkkart 22 Wegvervoer



Nederlandse Academie voor Crisisbeheersing en Brandweezorg
Postbus 7010
6801 HA Arnhem
Kemperbergerweg 783, Arnhem
www.nipv.nl
info@nipv.nl
026 355 24 00

Colofon

Ondanks de aan de samenstelling van de tekst bestede zorg kan de samensteller geen aansprakelijkheid aanvaarden voor schade ontstaan door eventuele fouten c.q. onvolkomenheden in deze publicatie.

Om deze publicatie te kunnen blijven ontwikkelen en verbeteren, ontvangen wij graag commentaar en suggesties ter verbetering. Vragen of opmerkingen kunt u sturen naar info@nipv.nl, onder vermelding van Bestuurlijke Netwerkkarten.

© Nederlands Instituut Publieke Veiligheid (NIPV) en provincie Noord-Holland, 2025

Auteur(s)	Merijn ten Dam
Contactpersoon	Merijn ten Dam

Datum	2025
Status	handboek
Versie	202504

Wij hechten veel belang aan kennisdeling. Delen uit deze publicatie mogen dan ook worden overgenomen op voorwaarde van bronvermelding.

Het Nederlands Instituut Publieke Veiligheid is bij wet vastgelegd onder de naam Instituut Fysieke Veiligheid.

22 Wegvervoer

Crisistypen	<ul style="list-style-type: none">> ongeval> gevolgen van een ongeval voor het milieu> verstoring openbare orde> verstoring of aantasting orde en veiligheid openbaar vervoer> andere crises met gevolgen voor het wegvervoer waardoor verkeersmaatregelen of andere maatregelen op de weg nodig zijn (zoals hoogwater)> schaarste aan vervoerscapaciteit> olieschaarste
-------------	---

Bevoegd gezag	<ul style="list-style-type: none">> vervoerder openbaar vervoer> wegbeheerder> burgemeester of voorzitter veiligheidsregio> vervoerder openbaar vervoer> minister van Infrastructuur en Waterstaat (IenW)> rijksheren namens de minister van IenW
---------------	--

Soorten maatregelen	<ul style="list-style-type: none">> maatregelen beheerder (waaronder incidentmanagement Rijkswaterstaat en landelijk verkeersmanagement bij een grootschalige evacuatie)> rampenbestrijding> maatregelen bij een verontreiniging> handhaving openbare orde> orde- en veiligheidsmaatregelen openbaar vervoer (aanwijzingen, reisverbod)> vervoersnoodmaatregelen> maatregelen bij olieschaarste
---------------------	--

Wegbeheerder

- > Er zijn verschillende wegbeheerders: de minister van Infrastructuur en Waterstaat (voor deze Rijkswaterstaat), Gedeputeerde Staten, burgemeester en wethouders, een door burgemeester en wethouders ingestelde bestuurscommissie en het algemeen bestuur van een waterschap.
- > De wegbeheerder is tevens tunnelbeheerder.

Bestuurlijk toezicht algemeen (indeplaatsstelling)

- > De minister van IenW kan bij taakverwaarlozing namens en ten laste van de provincie handelen of maatregelen nemen, als de provincie als bevoegd gezag een handeling niet of niet naar behoren verricht, of anderszins een gevorderd resultaat niet, niet tijdig of niet naar behoren tot stand brengt.
- > De provincie kan dit toezicht hebben jegens een gemeente.

- > De minister van IenW kan de provincie verzoeken op te treden jegens een gemeente indien de minister dat, vanuit het oogpunt van zwaarwegend algemeen belang, nodig acht. Als de provincie niet optreedt binnen de termijn gesteld door de minister, gaat de bevoegdheid tot indeplaatsstelling over naar de minister.
- > Indeplaatsstelling kan bij spoed direct, zonder voorafgaand overleg of schriftelijke bekendmaking.

Verkeerscentrum Nederland

- > Het Verkeerscentrum Nederland (VCNL) heeft op landelijk niveau verantwoordelijkheden en werkt daarvoor samen met:
 - de vijf regionale verkeerscentrales van Rijkswaterstaat, en
 - de verschillende partners zoals politie, andere wegbeheerders/ bereikbaarheidssamenwerkingsverbanden en marktpartijen (bijvoorbeeld ANWB).
- > De verantwoordelijkheden op landelijk niveau zijn (onder meer):
 - incidentmanagement, zie ook hierna
 - regie over het wegverkeer bij regio-overstijgende zaken, zoals landelijk verkeersmanagement (inzet rijkswegen) bij grootschalige omleidingen/evacuatie
 - grensoverschrijdend verkeer (*Cross Border Management*): internationale samenwerking tussen verkeerscentrales bij ernstige, langdurige incidenten ten behoeve van informatie en grensoverschrijdende omleidingen.

Ongeval of verstoring openbare orde

- > Bij een ongeval of een probleem met de openbare orde in het algemeen, zoals een blokkade (*safety* en *security*), ligt het overheidsgezag bij de burgemeester of voorzitter veiligheidsregio, conform de algemene rampenbestrijding en handhaving van de openbare orde.

- > Voor een ongeval op autosnelwegen geldt ten aanzien van de operationele afhandeling het systeem van incidentmanagement van Rijkswaterstaat aan de hand waarvan de weg zo snel mogelijk wordt vrijgemaakt (berging en schoonmaken).
- > Ter handhaving van de orde en veiligheid in het openbaar vervoer kan de vervoerder aanwijzingen (= bevelen) geven en kan een reisverbod worden opgelegd en gehandhaafd. (Voor vervoersnoodmaatregelen – onder andere jegens openbaarvervoerbedrijven – in verband met capaciteit, zie hierna.)
- > Bij gevolgen voor het milieu, zie de *Bestuurlijke Netwerkaart milieu*.

Relatie beheerder - burgemeester

- > De burgemeester of voorzitter veiligheidsregio kan op grond van zijn noodbevelsbevoegdheid (inclusief het opperbevel) zo nodig een bevel geven aan een beheerder.
- > Als sprake is van een crisis waarbij de regie is gecentraliseerd (bijvoorbeeld landelijke verkeersmaatregelen bij een grootschalige evacuatie of bij een grootschalig milieu-incident), houdt toepassing van het beginsel van subsidiariteit echter in dat de burgemeester of voorzitter veiligheidsregio een verzoek tot door hem gewenste maatregelen ten aanzien van rijkswegen doet aan de minister van IenW. De burgemeester of voorzitter veiligheidsregio past dan dus in beginsel zijn bevoegdheden niet toe.

Minister van IenW

- > De minister van IenW kan aan een andere beheerder van infrastructuur aanwijzingen (= bevelen) geven.

Relatie met regionaal beleidsteam en commissaris van de Koning

- > Samenwerking tussen de betreffende dienst Rijkswaterstaat, het waterschap en de veiligheidsregio is en wordt per regio

vastgelegd in een convenant. Dit heeft onder meer betrekking op het doen van meldingen, crisiscommunicatie en deelname aan een gemeentelijk of regionaal beleidsteam en aan de operationele teams.

- > De hoofdingenieur-directeur van een regionale dienst van Rijkswaterstaat (HID) is tevens rijksheer voor lenW: hij vertegenwoordigt de minister in een regionaal beleidsteam.
- > Voor de relatie HID – commissaris van de Koning, zie de *Bestuurlijke Netwerkkarta rampenbestrijding algemeen & handhaving openbare orde*.
- > Indien een burgemeester of voorzitter veiligheidsregio een maatregel of het optreden van de HID om redenen van de openbare orde en veiligheid onverantwoord acht, kan hij:
 - op grond van zijn eigen noodbevoegdheden binnen het domein van openbare orde en veiligheid een bevel geven of voorschriften uitvaardigen en daarbij binnen dat kader maatregelen van de HID bijsturen of beperken
 - aan de commissaris verzoeken te interveniëren. De commissaris kan een aanwijzing geven inzake samenwerking of – voor wat betreft de maatregelen zelf – overleg voeren met de HID of ‘bovenlangs’ verzoeken jegens de HID dwingend op te treden.
- > Vice versa, als de HID een maatregel van een burgemeester of voorzitter van een veiligheidsregio onverantwoord acht, kan hij verzoeken dat de commissaris ingrijpt. De minister van lenW kan aan de minister van JenV verzoeken in te grijpen.

(vervoersnoodmaatregelen), bijvoorbeeld prioritering van bepaald personen- of goederenvervoer of de oplegging van een vervoerplicht.

Olieschaarste

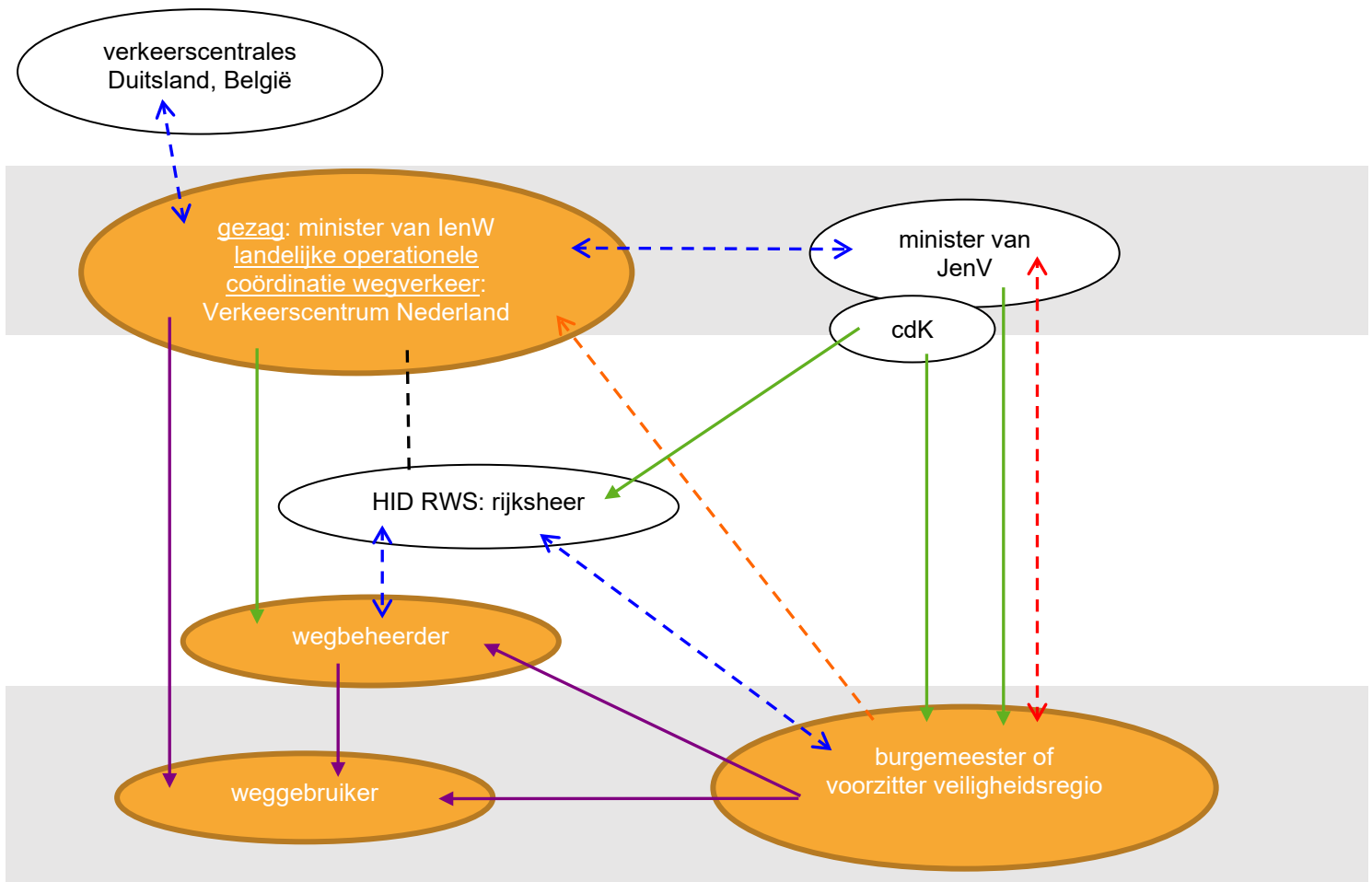
- > Voor maatregelen ten aanzien van het wegverkeer in het geval van olieschaarste, zie de *Bestuurlijke Netwerkkarta olie*.

Schaarste vervoerscapaciteit

- > De minister van lenW kan tijdens een crisis een interventie in de markt plegen ten aanzien van het vervoer

functionele keten wegvervoer

algemene keten



- - - - -> Informatie en afstemming
- - - - -> Bijstand
- - - - - Interne lijnen
- > Maatregelen jegens bevolking/bedrijven
- - - - -> Verzoek burgemeester of voorzitter veiligheidsregio om maatregel voor rijkswegen in het geval van een crisis met centrale regie
- > Bestuurlijk toezicht, tevens onderlinge informatie

NB 1. In dit schema zijn de functie van de HID Rijkswaterstaat als rijksheer en het beheer gescheiden; bij rijkswegen vallen beide organisatorisch samen. Dat geldt ook voor andere functies, zoals een provincie of gemeente die tevens wegbeheerder kan zijn.

NB 2. In dit schema staat niet specifiek het openbaar vervoer over de weg vermeld, zie de toelichting.

NB 3. Voor maatregelen voor het wegverkeer in het geval van olieschaarste, zie de Bestuurlijke Netwerkaart olie.

NB 4. Niet opgenomen in het schema: de minister van IenW kan jegens de provincie als beheerder optreden in het geval van taakverwaarlozing (indeplaatsstelling). De provincie kan als beheerder optreden ingeval gemeente beheerder is.